

Утвърдил: .....

Декан

Дата .....

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет: **Философски**

Специалност: (код и наименование)

Ф	Ф	С	0	4	0	1	1	2
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Социология

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

И	3	8	7
---	---	---	---

СОЦИОЛОГИЯ НА ГЛОБАЛИЗАЦИЯТА: КОСМОПОЛИТИЗАЦИЯ И ЕКСТЕРНАЛИЗАЦИЯ

Преподавател: Доц. С. Маринова

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	30
Обща аудиторна заетост		60
Извънаудиторна заетост	Реферат	30
	Курсов учебен проект	60
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		150
Кредити аудиторна заетост		2
Кредити извънаудиторна заетост		3
ОБЩО ЕКСТ		5

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Участие в тематични дискусии в часовете	50%
2.	Изпит	50%

Критерии на оценяване	
За оценка „Отличен“	Отлична защита на курсов проект и активно участие в минимум 12 семинарни занятия (реферат, участие в дискусия, водене на протокол от дискусията)
За оценка „Много добър“	Много добра оценка от защита на курсов проект и активно участие в минимум 9 семинарни занятия (реферат, участие в дискусия, водене на протокол от дискусията)
За оценка „Добър“	Добра защита на курсов проект и активно участие в минимум 6 семинарни занятия (реферат, участие в дискусия, водене на протокол от дискусията)
За оценка „Среден“	Средна оценка от защита на курсов проект и активно участие в минимум 3 семинарни занятия (реферат, участие в дискусия, водене на протокол

¹ В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

от дискусията)

Анотация на учебната дисциплина:

Курсът е разработен в резултат от близо 10-месечните ми проучвания основно върху **социологическата** теория и изследователска практика на германския социолог Улрих Бек, проведени между май 2014 и февруари 2015 в неговия Институт за космополитни изследвания в Мюнхен. **Целта на курса** е да запознае систематично и детайлно студентите с една от най-влиятелните съвременни парадигми в социалните науки: *космополитната социология на У. Бек*. Курсът е структуриран от **три основни въпроса**, чиито отговор е във фокуса на лекциите и семинарните занимания:

Кои са специфичните особености на тази нова теоретична перспектива? Отговор на този въпрос се търси в четири стъпки:

- а) Чрез контекстурализирането ѝ в по-мощната теория на У. Бек за социалната промяна като „метапромяна”, т.е. промяна на рамката и осите на структуриране на социалния живот, което означава във връзка с други ключови категории, в които се мисли промяната
- б) Чрез контекстурализирането ѝ в социалнонаучния дебат за глобализацията в края на XX век, което ще рече в сравнение с конкурентни концепции за социалната промяна
- в) Чрез тематизирането на статуса ѝ като “*диагностична теория*”, т.е. като специфичен стил на конструиране на теория, който цели да преодолее погрешната алтернатива между класическото схващане на теория и социологическа диагноза.
- г) И последно, чрез тематизирането на функциите ѝ като *инструмент за критика* на методологическия национализъм и като *евристичен инструмент* за формулиране на нови теоретични понятия, на нова социалнонаучна граматика.

Какво означава тази нова парадигма за социалнонаучната изследователска практика или какво означава „методологически космополитизъм” като изследователска практика? Водещи при реконструкцията на логиката на космополитната социология са следните подвъпроси:

- а) кои са критериите и правилата, които насочват *избора и конструирането на изследователски случай*, т.е. как се конструира случай в перспективата на космополитната социология?
- б) кои са критериите и правилата за *контекстуализирането на изследователски случай*
- в) важен акцент при разглеждането на изследователската практика на „методологическия космополитизъм” е *нейната специфична логика като непрекъснат диалог* между конструиране на теория и емпирична проверка.

Как се променя социалнонаучната картина на социалната действителност в перспективата на тази нова парадигма – от структурното измерение на неравенството, властта и господството до микроравнището на всекидневните взаимодействия и практики? Може ли парадигмата на космополитната социология да се разглежда като *нова граматика на социалното и политическото*? Курсът завършва с изпит: анализ на казус или проект за изследване на казус в перспективата на изучаваната парадигма.

Предварителни изисквания:

Няма

Очаквани резултати:

Разширяване и задълбочаване на систематичните знания за съвременни социологически парадигми.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1.	Категорията «социална промяна». Теории за възпроизводството на социалния ред и теории за социалната промяна. Понятие за «социална промяна»: промяна в обществото и на обществото - промяна на рамките на структуриране, диференциране на социалното («метапромяна»).	2 ч. л. + 2 ч. у.

2	Основни измерения на социалната промяна: световно рисково общество; индивидуализация; глобализация/глобални рискове/космополитизация	2 ч. л. + 2 ч. у.
3.	Категорията «непреднамерени странични последици» като ключ за разбиране на социалната промяна. Теория за рефлексивната модернизация: У. Бек, А. Гидънс, С. Лаш.	2 ч. л. + 2 ч. у.
4.	Основни позиции в полето на социалнонаучния дебат за глобализацията в края на ХХ век: теории за световната капиталистическа система; теория за взаимозависимостите; теории за мрежите; теории за колониализма и постколониализма.	2 ч. л. + 2 ч. у.
5.	Космополитизацията като «интернализирана глобализация». Измерения на процеса на космополитизация. Условия за възникване и принципи на конституиране на космополитен поглед. Космополитизъм и космополитизация.	2 ч. л. + 2 ч. у.
6.	Функции и статус на концепцията за космополитизацията като „диагностична теория“: фалшивата алтернатива между социологическа диагноза и теория.	2 ч. л. + 2 ч. у.
7.	Космополитизация и методологически космополитизъм. Възможни аналитични и изследователски фокуси на методологическия космополитизъм.	2 ч. л. + 2 ч. у.
8	Количествени индикатори за процесите и структурите на космополитизация. Проблеми на интернационалните сравнителни изследвания.	2 ч. л. + 2 ч. у.
9.	Условия за възможност на емпиричните изследвания в парадигмата на космополитизацията: преоткриване и предефиниране на локалното. Критерии и правила за конструиране и контекстуализиране на изследователски случай.	2 ч. л. + 2 ч. у.
10.	Отвъд класата и нацията. Социалните неравенства в перспективата на парадигмата за космополитизацията: пресмисляне на категориите на класическите теории за социалните неравенства; критика на теорията за индивидуализацията на социалните неравенства в условията на рисковото общество.	2 ч. л. + 2 ч. у.
11.	Трансформация на принципите на властта и господството в перспективата на преодоляване на методологическия национализъм. Власт и съпротива в глобалната епоха. „Европа“ като лаборатория за изследване на отношенията на власт и господство в перспективата на парадигмата за космополитизацията.	2 ч. л. + 2 ч. у.
12.	Космополитизация на света на труда: от нормална заетост към несигурни форми на труд. Установяване на рисков режим на труд в резултат от нормализацията на несигурните и гъвкави форми на заетост.	2 ч. л. + 2 ч. у.
13.	Семейството, любовта и интимността в перспективата на парадигмата на космополитната социология. От „нормалния хаос на любовта“ към „световни семейства“ и „любов от дистанция“. Космополитизация на всекидневните практики и стилове на живот.	2 ч. л. + 2 ч. у.
14.	Отвъд обществото и природата: парадигмата на космополитната социология като предизвикателство през разграничението между науки за природата и науки за социалното.	2 ч. л. + 2 ч. у.
15.	Враговете на космополитизацията и критиците на космополитната социология. Систематичен обзор на най-важните критики срещу парадигмата. Състоятелност и несъстоятелност на критиките с оглед на аргументираните алтернативи, които предлагат.	2 ч. л. + 2 ч. у.

Библиография

Бек, У. 1999: *Световното рисково общество*, Обсидиан, София.

Бек, У. 2002: *Що е глобализация?*, Критика и хуманизъм, София.

Бек, У. 2003: *Откриване на истинската политика*, Планета 3, София.

Бек, У. 2012: *Германска Европа. Новите властови пейзажи под знака на кризата*. Критика и хуманизъм, София

Бек, У. 2013: *Рисковото общество. По пътя към една друга модерност.* Критика и хуманизъм, София.

Бек, У. 2013: Кризата на Европа, в: *Социологически проблеми*, 3-4: 236-248.

Маринова, Св. 2014: Сцени на космополитизация. Следите на Чикагската школа в теорията за космополитизацията на Улрих Бек, в: *По стъпките на Другия. Сборник в чест на Майя Грекова*, Просвета, София.

Маринова, Св. 2014: Теория и практика на космополитната социология: „поканата за социология” на Улрих Бек, в: *Социологически проблеми*, 3-4.

Бек, У. 1986: Jenseits von Stand und Klasse? Soziale Ungleichheiten, gesellschaftliche Individualisierungsprozesse und die Entstehung neuer sozialer Formationen und Identitäten, in: R. Kreckel (Hg.) 1983: Soziale Ungleichheiten. Sonderband 2 der Sozialen Welt, Goettingen; 25-73 (непубликуван превод).

Бел.: В процес на подготовка е сборник с текстове и интервюта на български, който проф. У. Бек прие да състави специално за този курс.

06.2015

Съст.: С. Маринова